

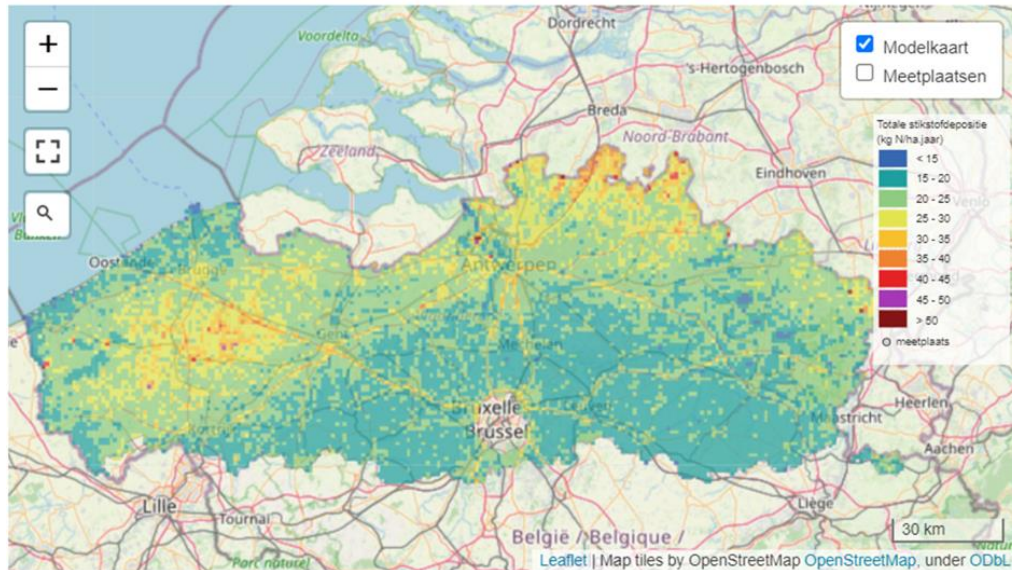
PAS in relatie tot de Vlaamse landbouwruimte

David De Pue

4 mei 2022

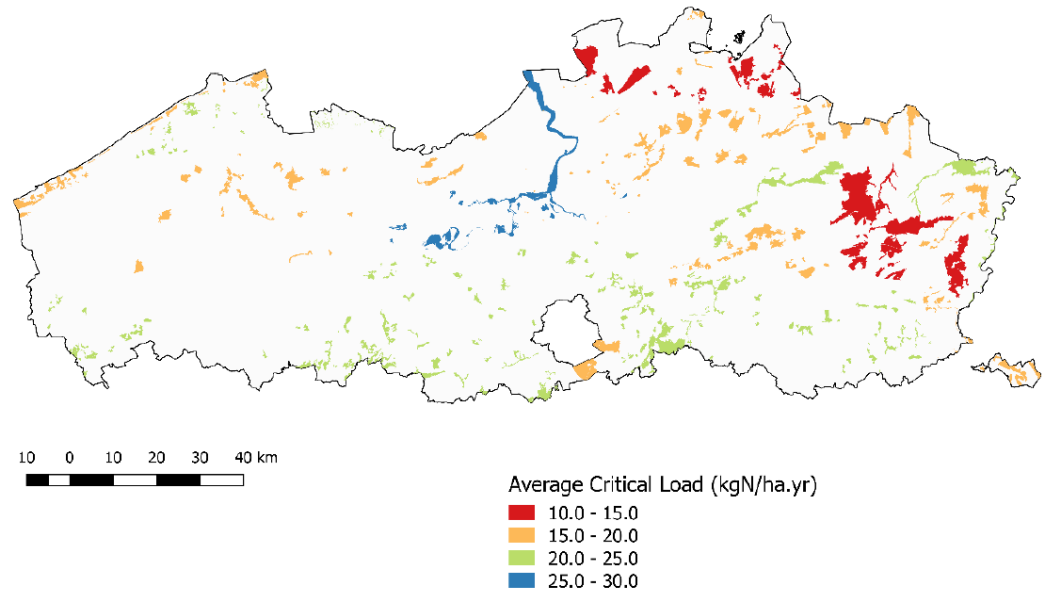
Een ruimtelijke problematiek...

Totale stikstofdepositie
(VLOPS21)

Bron: <https://www.vmm.be/lucht/stikstof/stikstofdepositie>

Gemiddelde KDW
Habitatrichtlijngebieden

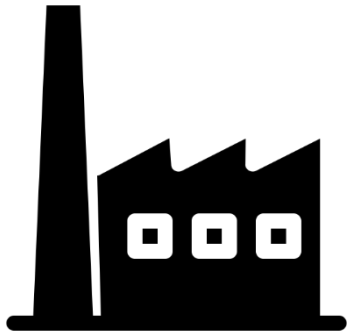

Bron: De Pue, D. (2019). Insights into the spatially differentiated control of ammonia emissions from livestock farming in Flanders. PhD thesis. Ghent University.

...die nog meer speelt voor landbouw dan voor andere sectoren.

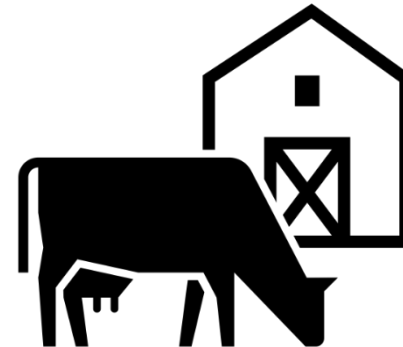
Industrie

- NO_x reikt verder: gemiddeld 20% slaat neer binnen 80 km
- Emissie door hoge schouwen: meer verspreiding
- Gecontroleerde emissie
- Industrie vaak verder van natuur gevestigd

Landbouw

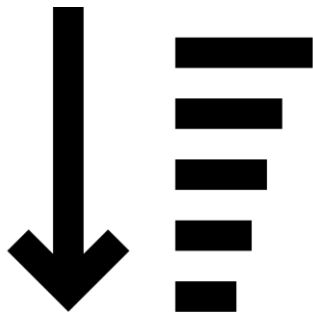
- NH_3 slaat sneller neer, gemiddeld 50% binnen 80 km
- Emissies laag bij de grond (stallen, bemesting, beweiding)
- Landbouw is open systeem: emissies moeilijker controleerbaar
- Ruimtelijke verweving landbouw en natuur

Generiek versus ruimtelijk-gedifferentieerd

Generiek

- Luchtbeleidsplan 2030
- Varkens en pluimvee -60% NH₃ in niet AEA-stallen
- Vleesvee, melkvee -15% NH₃
- Mestkalveren -20% NH₃

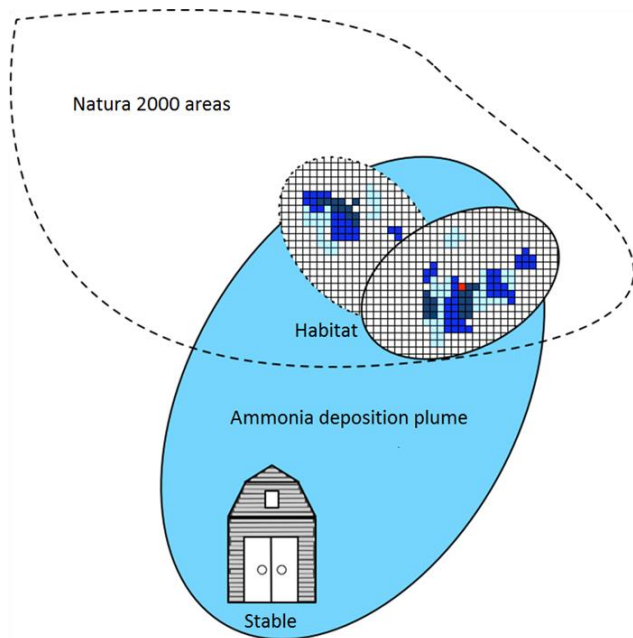
Ruimtelijk-gedifferentieerd

- Significantiekader
- Versneld sluiten 'rode' bedrijven (impactscore >50%)
- Vrijwillige uitkoopregeling 'donkeroranje' bedrijven (impactscore >20%)
- Vrijwillige uitkoopregeling varkenshouderij (impactscore >0,5%)
- Nulbemesting in SBZ-H
- Maatwerk in probleemgebieden

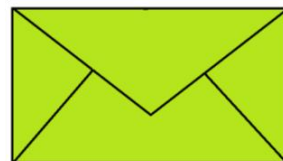

Oude significantiekader

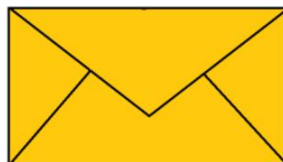
$$\text{Significantiecore}_{\text{source}} = \max \left\{ \frac{TD_{\text{source,receptor}}}{CL_{\text{Receptor}}} \right\} * 100\%$$

(her)vergunning van projecten

SS < 5%: vergunning mogelijk

SS 5-50%: vergunning mogelijk indien geen risico op significante schade

SS > 50%: geen vergunning mogelijk

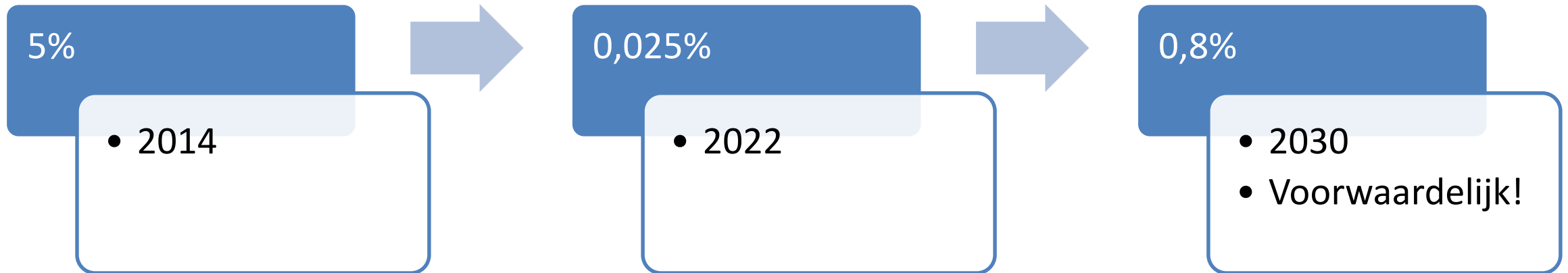
→ Van toepassing op nieuwe vergunningen en hervergunningen

Nieuwe significantiekader

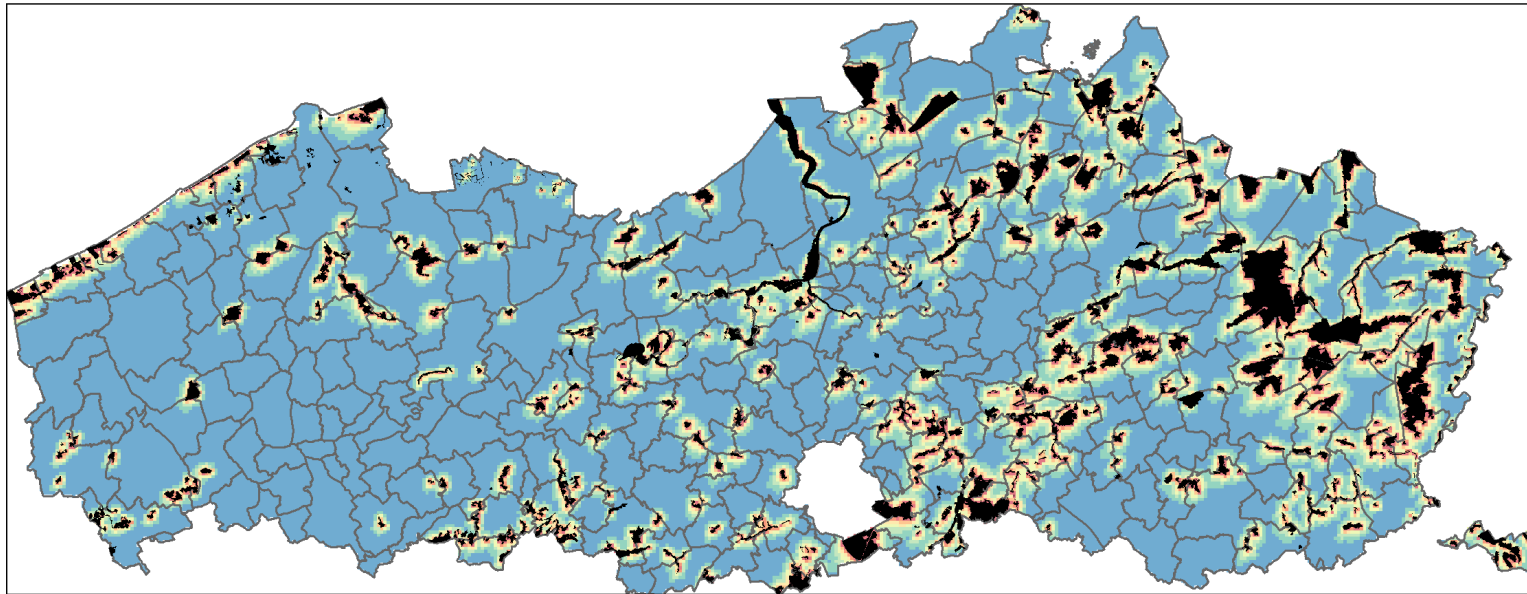
Aandeel (%) voorziene depositie van de IIOA t.o.v. de KDW van de getroffen stikstofgevoelige habitat in de toetszone	Gevolg
$0,025\% < x \leq \text{variabel (max. 0,8\%)}$	Vergunbaar mits in de passende beoordeling rekening wordt gehouden met de gebiedsspecifieke situatie, waarbij de effecten van de (generieke) reductiemaatregelen op het getroffen habitat mee in kaart worden gebracht
$x > \text{variabel (max. 0,8\%)}$	Niet vergunbaar

→ Van toepassing op nieuwe ontwikkelingen en uitbreidingen

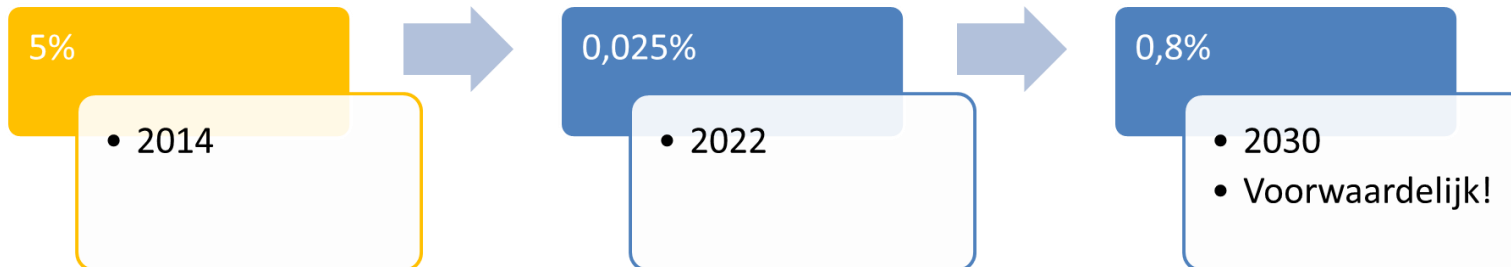
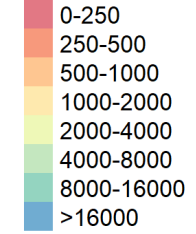
Signficientiekader

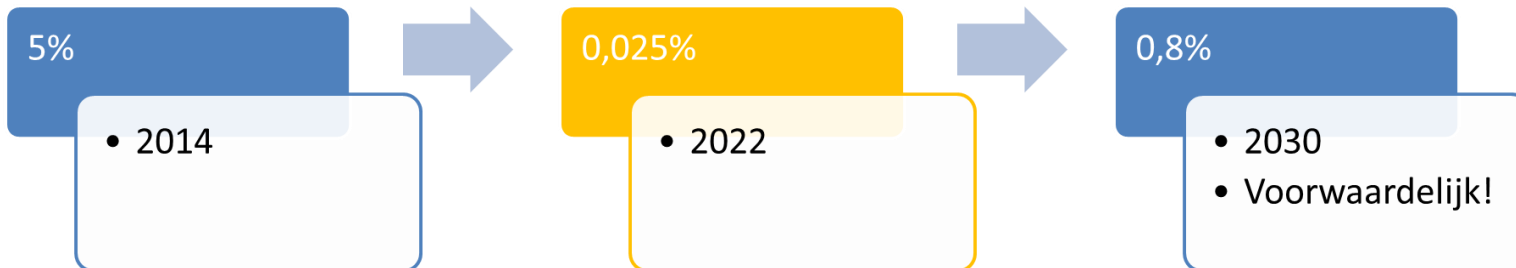
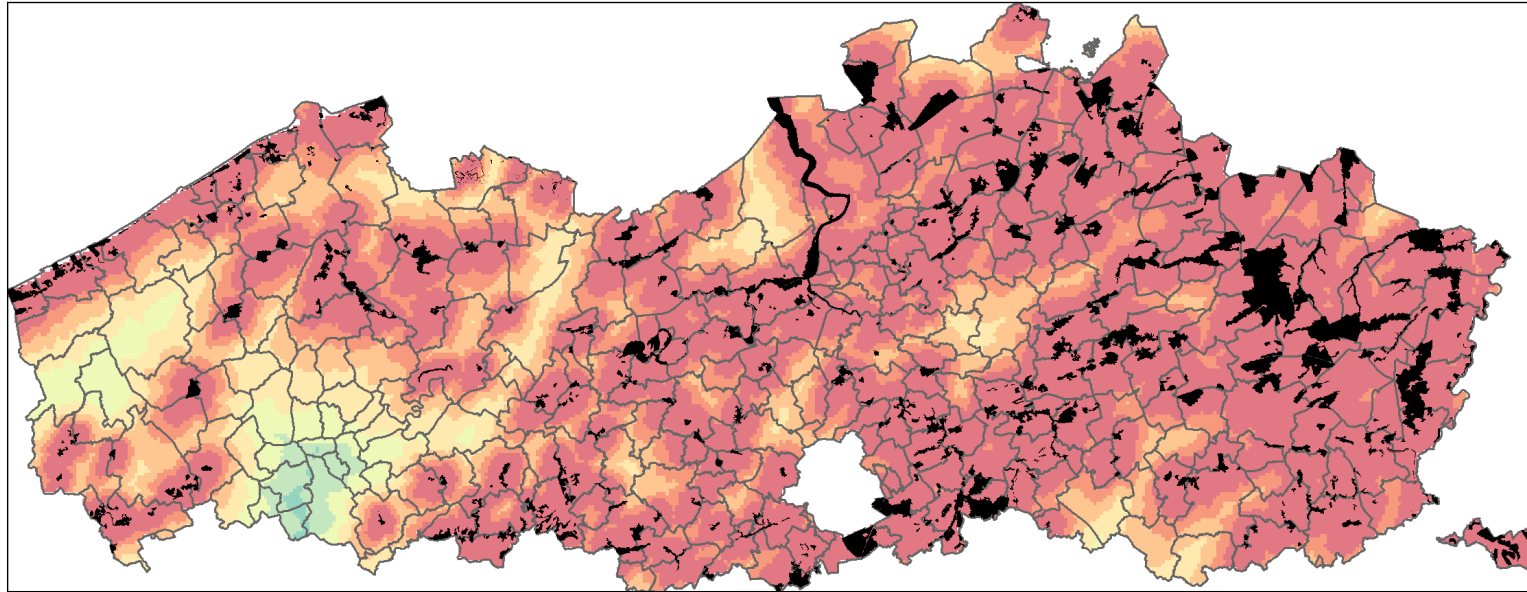
maximaal toelaatbare uitstoot bij impactscoredrempel van 5%

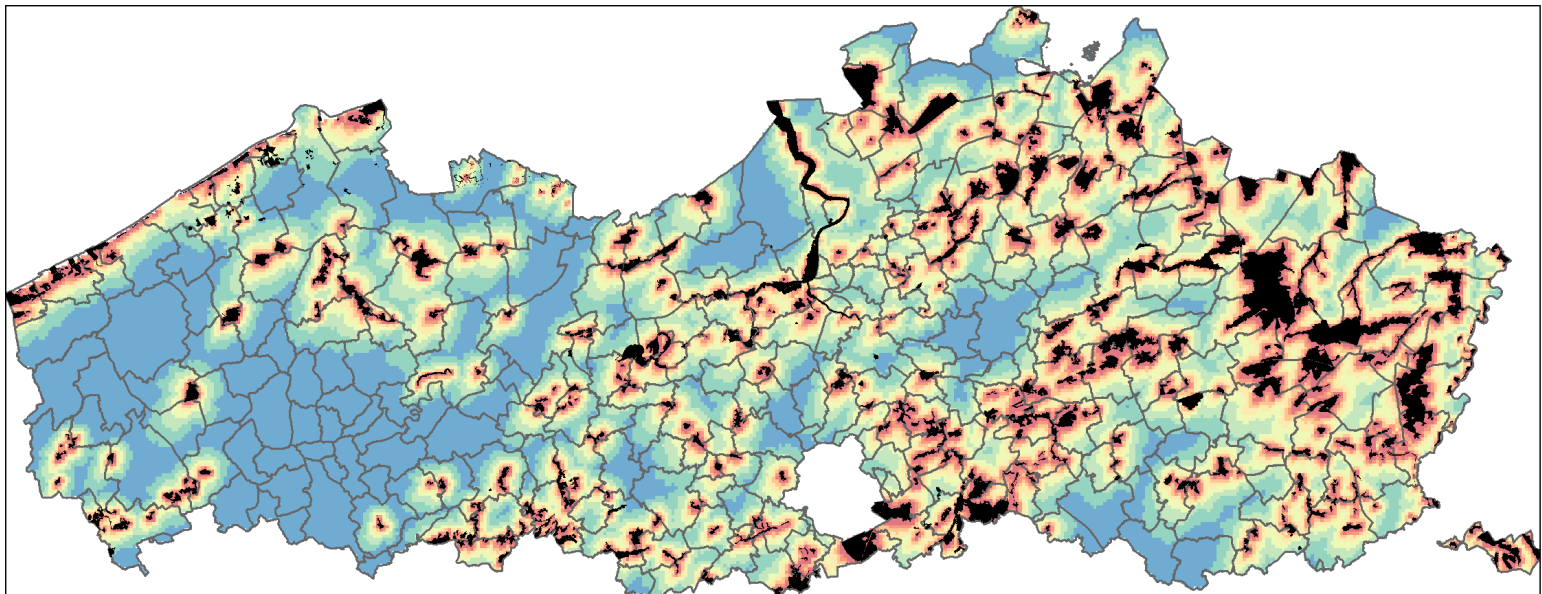
Maximale uitstoot (kgNH3/jaar)

maximaal toelaatbare uitstoot bij impactscore drempel van 0.025%

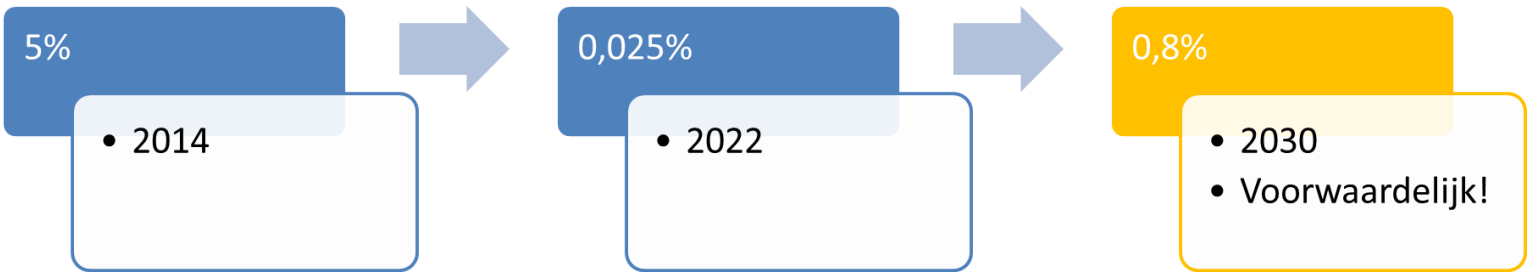

maximaal toelaatbare uitstoot bij impactscore drempel van 0.8%

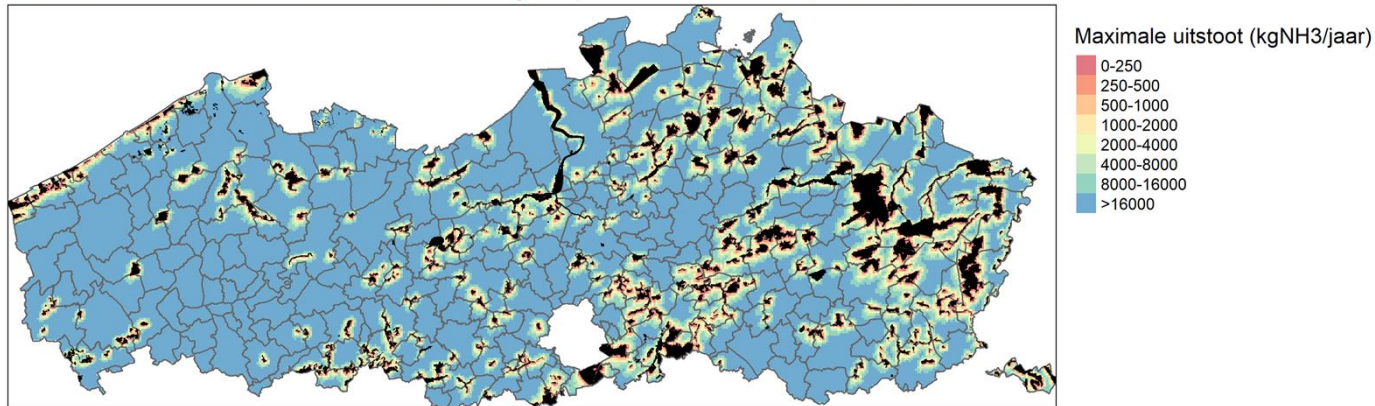

Maximale uitstoot (kgNH3/jaar)

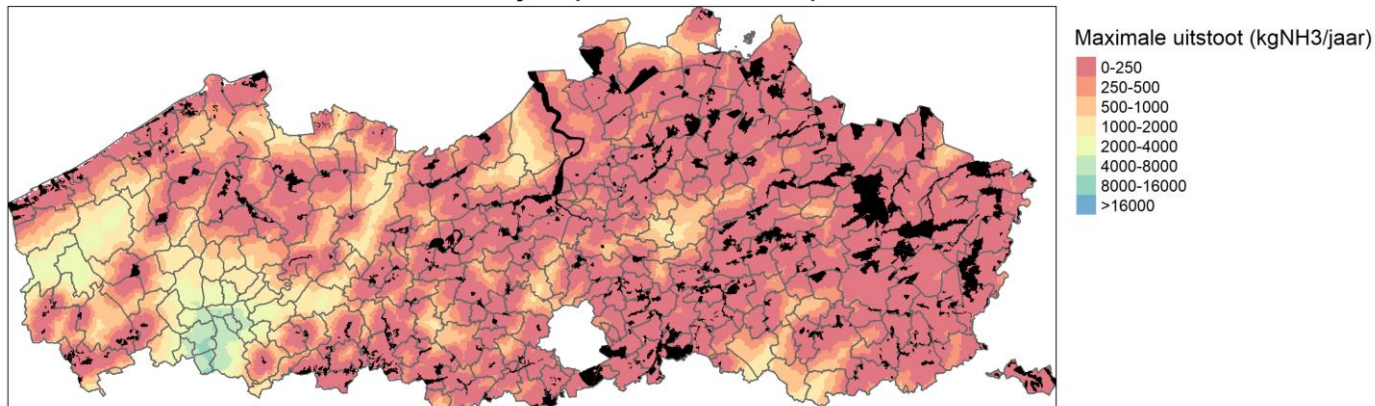
- 0-250
- 250-500
- 500-1000
- 1000-2000
- 2000-4000
- 4000-8000
- 8000-16000
- >16000

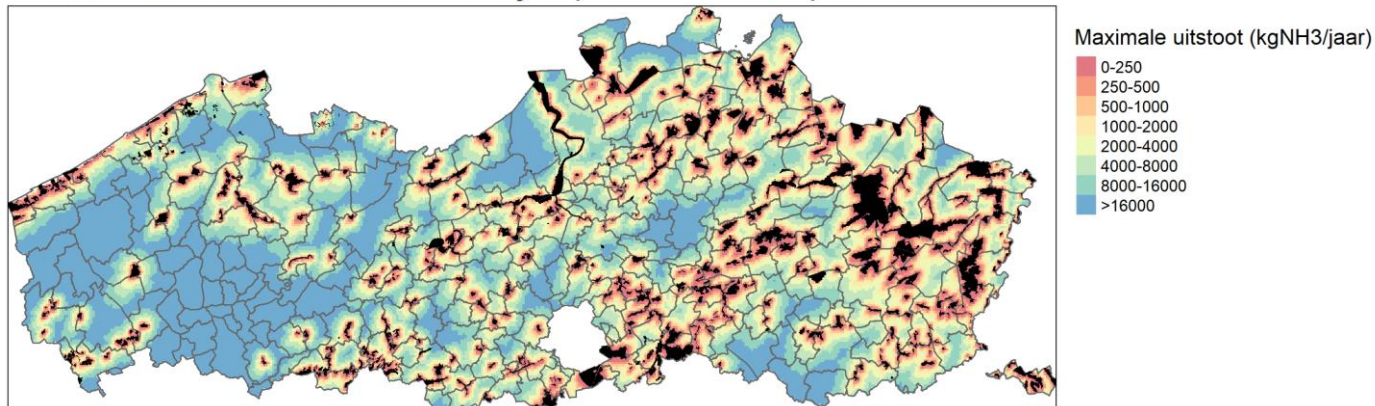
maximaal toelaatbare uitstoot bij impactscore drempel van 5%

maximaal toelaatbare uitstoot bij impactscore drempel van 0.025%

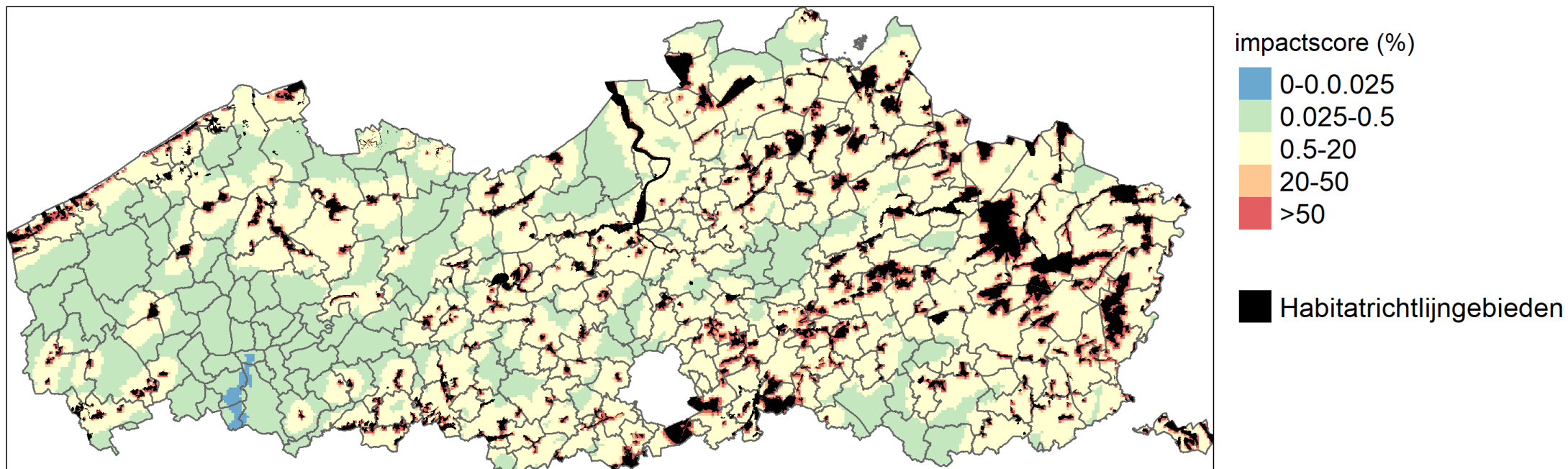

maximaal toelaatbare uitstoot bij impactscore drempel van 0.8%

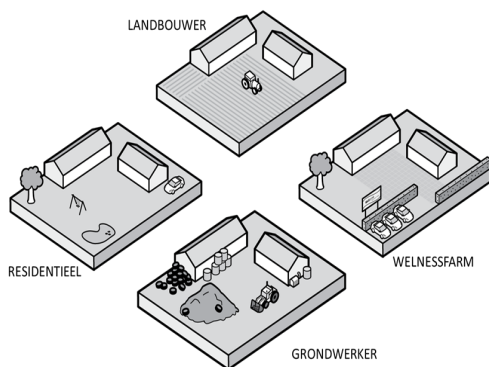

Vrijwillige uitkoopregeling varkenshouderij impactscore >0,5%

- Voorbeeld gesloten varkensbedrijf met 350 zeugen en 1755 mestvarkens, standaardhuisvesting (niet AEA): 7321,5 kg NH₃/jaar

Ruimtelijke aandachtspunten

Vrijkomen hoeves

Opkomst
hobbydieren

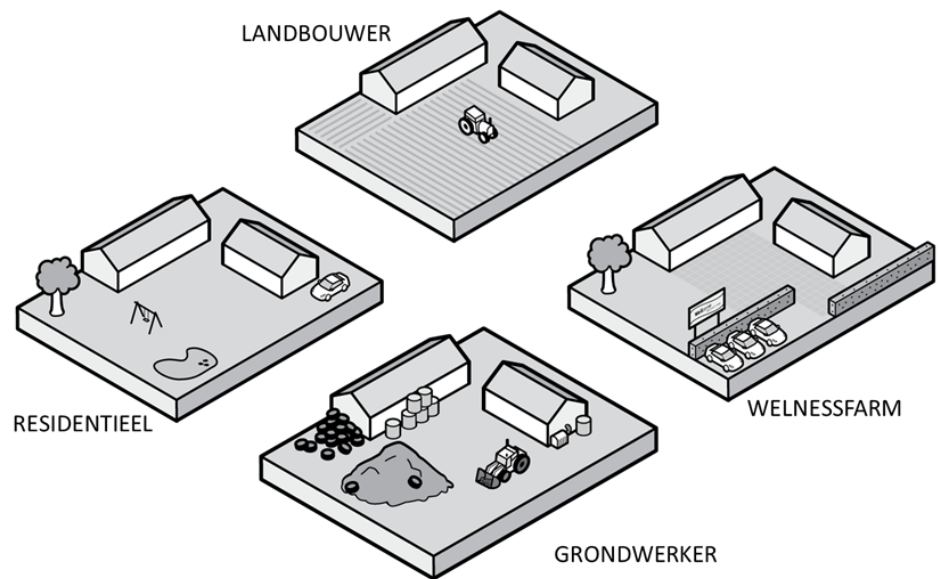

Consolidatie en
schaalvergroting

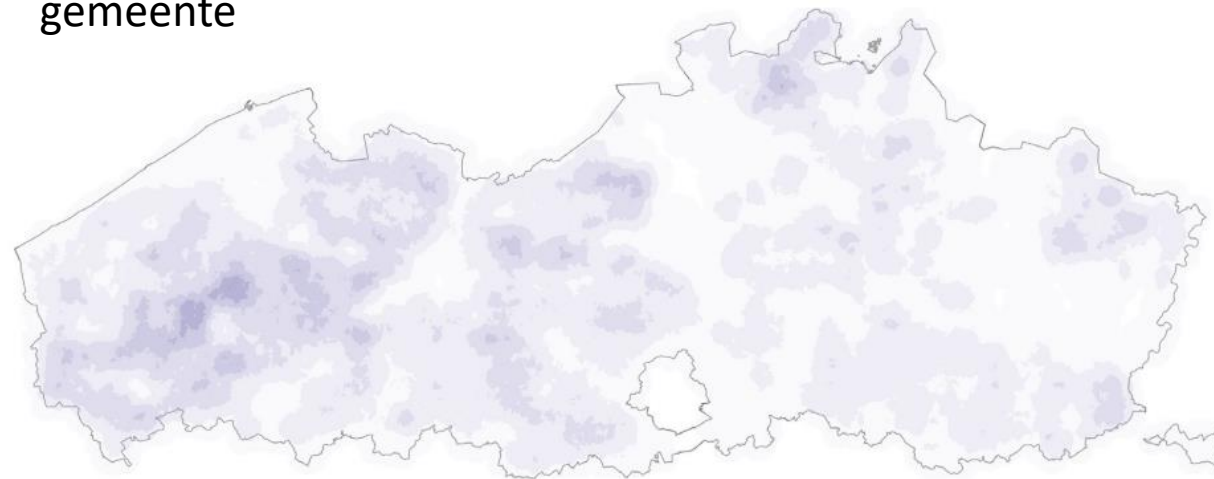
Rol van veehouderij
in landschapsbeheer

Niet-agrarische activiteiten in vrijgekomen hoeves

Bron: Verhoeve, A. 2015 Revealing the use of farms and farmland by non-agricultural activities: the case of Flanders. PhD thesis, KULeuven.

Verspreiding vrijkomende agrarische sites per gemeente t.o.v. totaal aantal agrarische sites per gemeente

Bron: Verhoeve, A., Christiaens, A., Vanempten, E., Leinfelder, H., Van Herck, K., Claeys, M., Jacob, M., & Claus, T. (2021). *Boer ruimt veld. Ontharding als middel om open ruimte te realiseren.*

- Dynamiek van vrijkomen hoeves versterkt door PAS, in het bijzonder nabij Habitatrictlijngebieden
- Strategische doelstelling Beleidsplan Ruimte Vlaanderen: -20% verharding in open ruimte bestemmingen

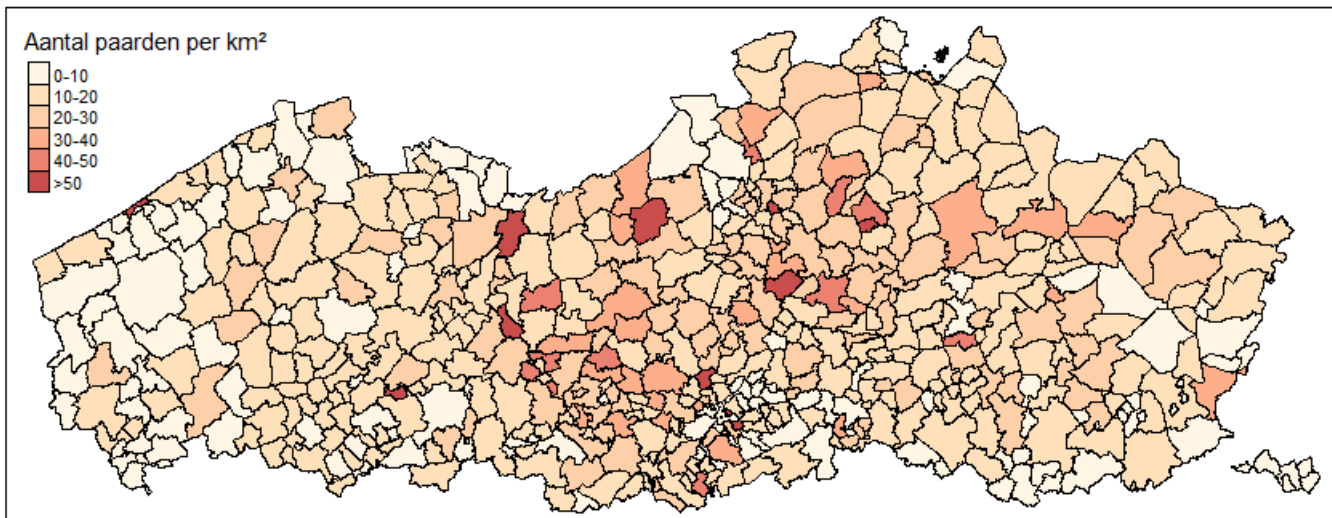
Opkomst hobbydieren

Consolidatie en schaalvergroting

Rol van veehouderij in landschapsbeheer

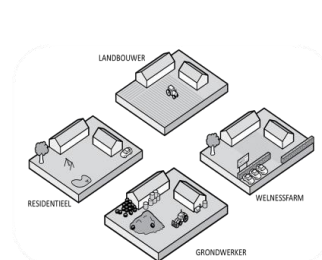
Bron: Geopunt – Aantal paarden per km², per postcode in Vlaanderen – toestand juni 2018

Alpaca's nog nooit zo populair: “Als je wil knuffelen en wandelen, koop dan een hond”

Alpaca's worden steeds populairder. Sommige alpacaboerderijen organiseren zelfs wandelingen met de wollige beesten. Maar daar blijft het niet bij: veel mensen willen het dier ook in huis halen. Alpacakweker Jan Erregat uit Kluisbergen bevestigt de hype. “Veel mensen willen zo'n beest in de tuin, maar bezint eer ge begint”, klinkt het.

Bron: https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/03/30/alpaca_s-steds-populairder-als-huisdier-als-je-wil-knuffelen-e/

Vrijkomen hoeves

Opkomst hobbydieren

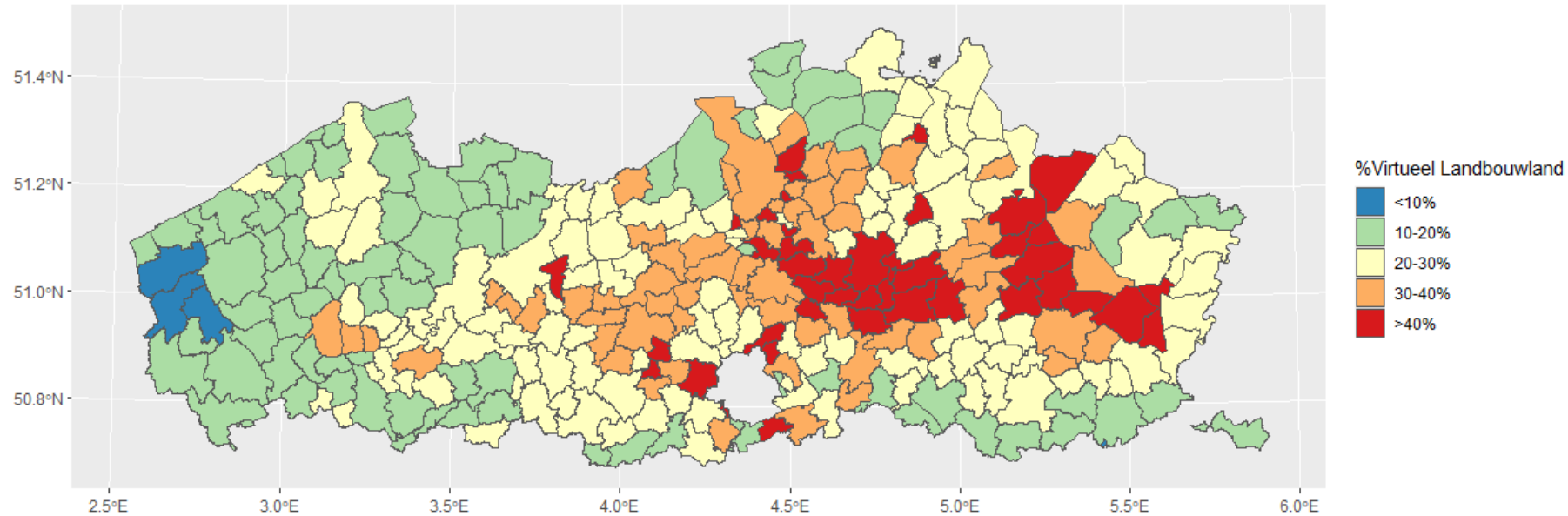

Consolidatie en schaalvergroting

Rol van veehouderij in landschapsbeheer

Virtueel landbouwland: % van grond met landbouwbestemming zonder landbouwregistratie

Vrijkomen hoeves

Opkomst hobbydieren

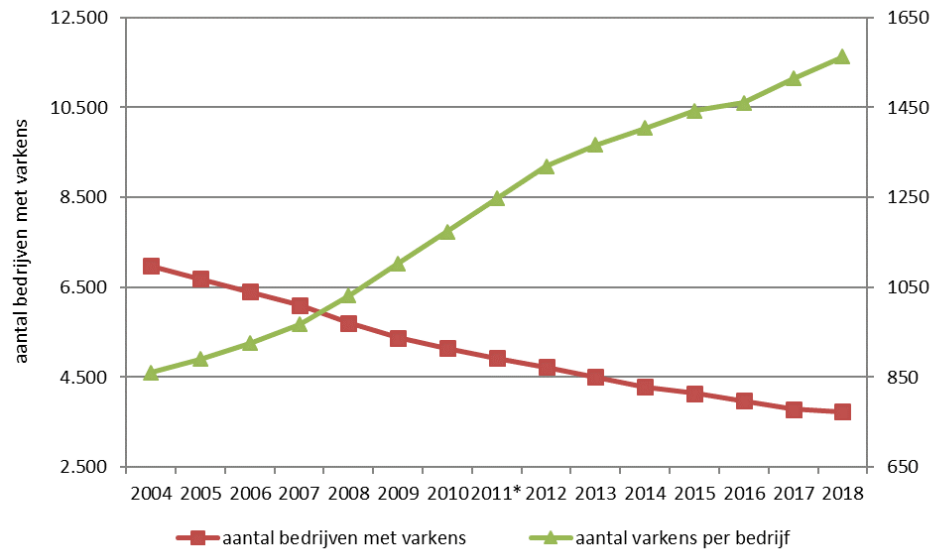
ONDERZOEKSREEKS DE VEEFABRIEKEN

De boer die niet vergroot, gaat dood. Waarom megastallen het Vlaamse platteland veroveren

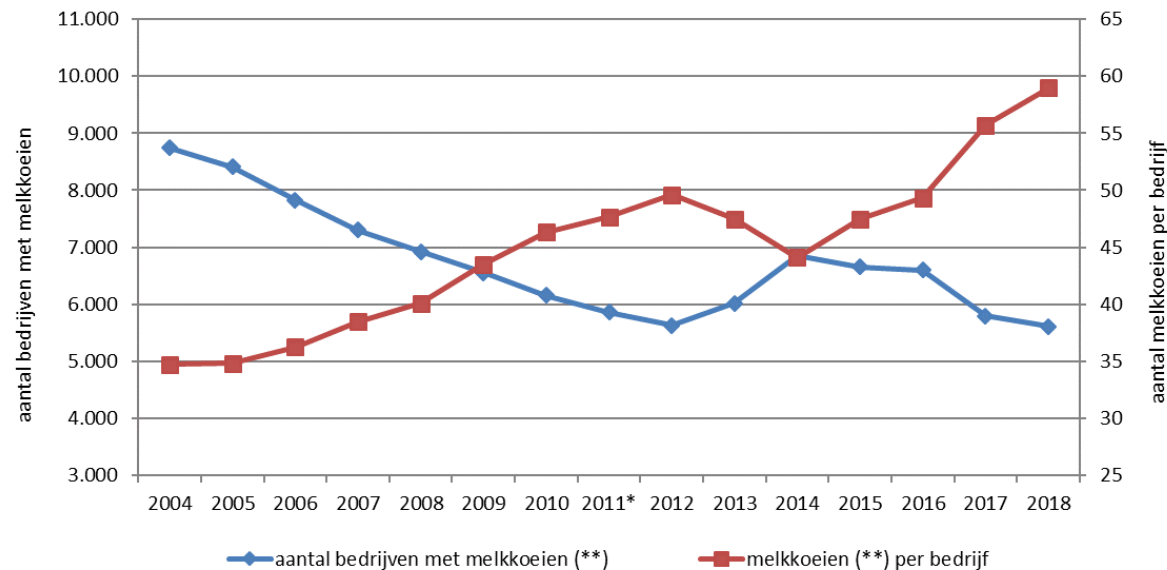
Consolidatie en schaalvergroting

Rol van veehouderij in landschapsbeheer

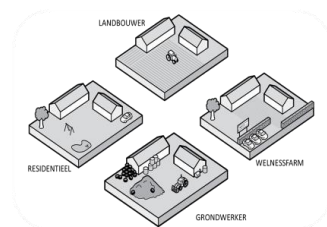

Bron: Sectorbarometer Varkens Departement Landbouw & Visserij

Bron: Sectorbarometer Rundvee Departement Landbouw & Visserij

- Uitbreiding kan voor zover voldaan aan generieke emissiereductie
- Strenge significantiekader zet rem op grote uitbreidingen
- Wel nog groei mogelijk door overname andere sites (verspreide schaalvergroting)
- Hoofdzakelijk voor varkens en pluimvee

Vrijkomen hoeves

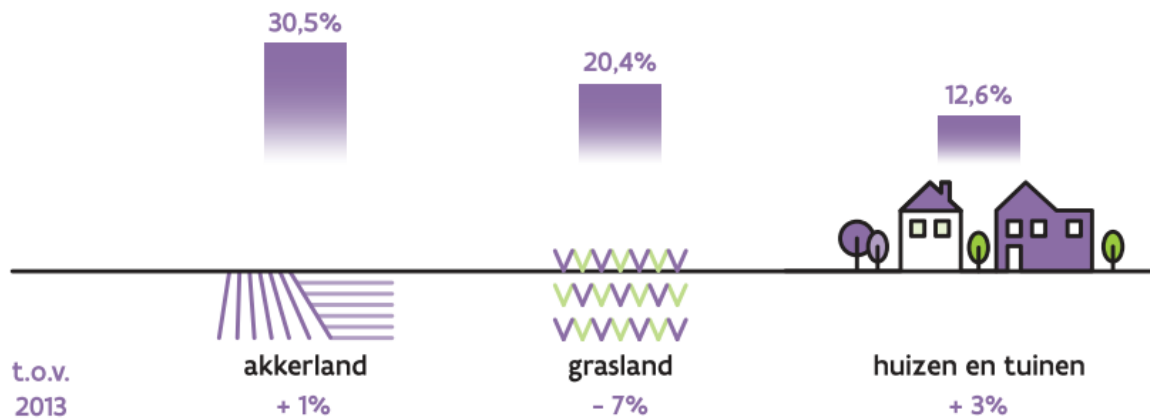
Opkomst hobbydieren

Consolidatie en schaalvergroting

Rol van veehouderij in landschapsbeheer

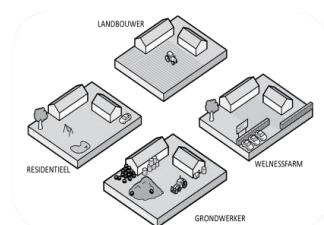
t.o.v.
2013

Bron: Pisman, A., Vanacker, S., Bieseman, H., Vanongeval, L., Van Steertegem, M., Poelmans, L., & Van Dyck, K. (2021). *Ruimterapport Vlaanderen 2021*

De veranderingen in het Voerense landschap, en de negatieve gevolgen hiervoor voor de natuur, worden paradoxaal genoeg **versterkt door het natuurbeleid**. De inspanningen die van de veehouders worden gevraagd om de voor natuur schadelijke stikstofemissies terug te dringen (de Programmatische Aanpak Stikstof, kortweg PAS), creëert onzekerheid over de toekomst van de familiale melkveelandbouw. Het zijn echter net die landbouwbedrijven die essentieel zijn om de hoge landschapskwaliteit en natuur van Voeren te behouden.

Bron: Turkelboom F., Mortelmans D., Erwin Wauters (ILVO), Anne Gobin (Vito), Thoonen M., De Smet L. (2018). Oplossingspistes om het typische landschap van voeren te bestendigen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2018(51). doi.org/10.21436/inbor.14513972

Vrijkomen hoeves

Opkomst hobbydieren

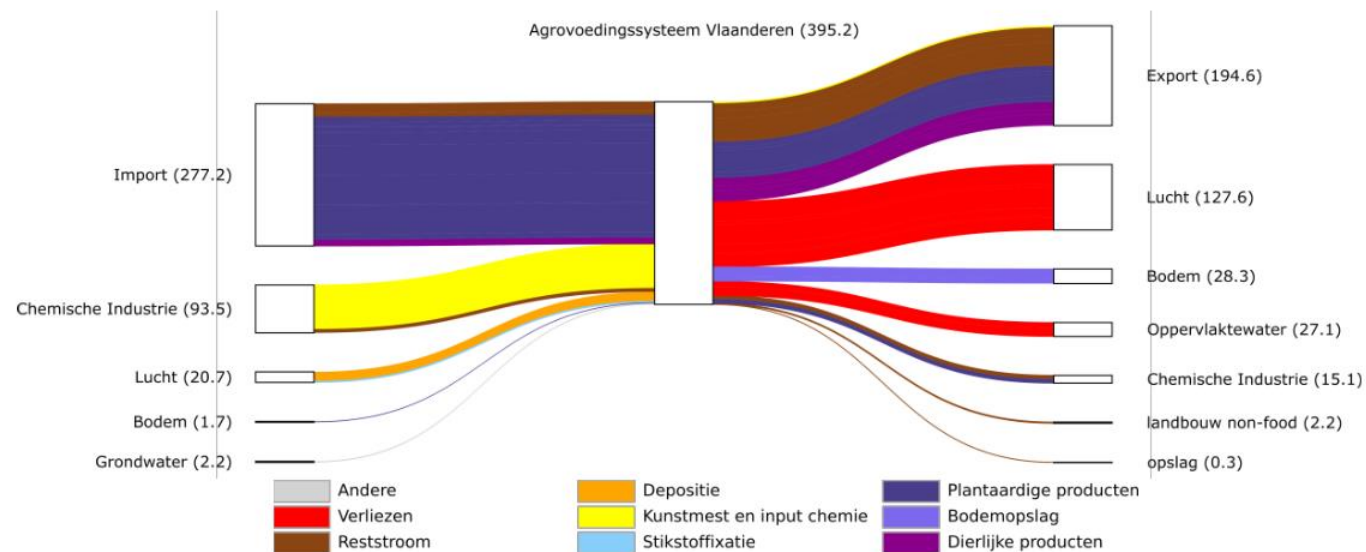
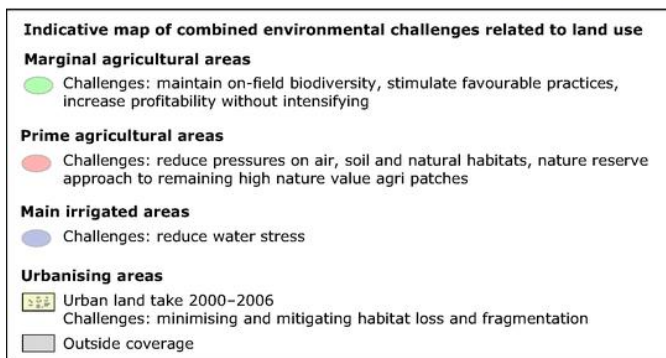
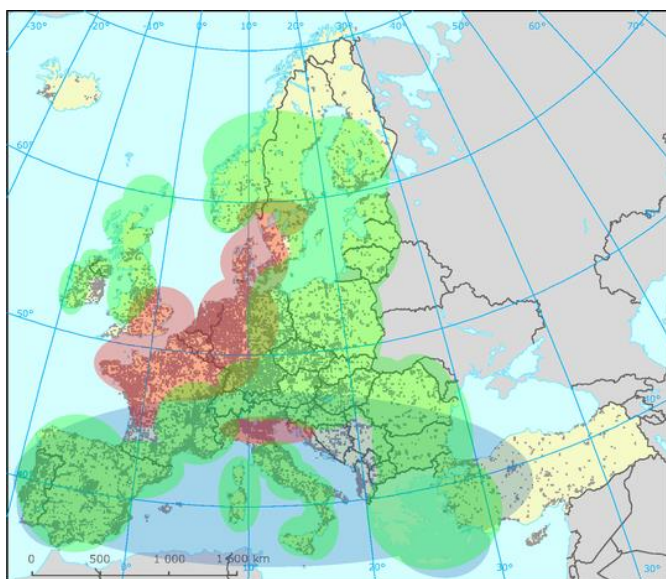

Consolidatie en schaalvergroting

Rol van veehouderij in landschapsbeheer

Van nutriëntendoorstroom naar nutriëntenkringloop?

Figuur 2 Stikstofstromen [kt/jaar] in en uit het agrovoedingssysteem zonder doorvoer (Vlaanderen, 2018)

Bron: Vingerhoets, R., De Backer, J., Adriaens, A., Verbesselt, S., De Corte, M., Vlaeminck, S., Spiller, M., & Meers, E. (n.d.). *Begroting van stikstof-, fosfor- en eiwitstromen in het agrovoedingssysteem in Vlaanderen: Indicatoren voor efficiëntie en circulariteit*. Studie uitgevoerd in opdracht van het Vlaams Planbureau voor Omgeving, Departement Omgeving, Brussel.

Bron: European Environment Agency (EEA).

Niet alles kan overal?

Bron: ABDTOPConsult, i.o.v. Algemene Bestuursdienst Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021). *Kiezen én delen. Advies van de Studiegroep Ruimtelijke inrichting landelijk gebied*

Dank u wel

david.depue@ilvo.vlaanderen.be

+3292722777

Instituut voor Landbouw-,
Visserij- en Voedingsonderzoek
Eenheid Landbouw & Maatschappij
Burg. Van Gansberghelaan 115 bus 2
9820 Merelbeke – België
www.ilvo.vlaanderen.be